

Etno polifonija

ANSAMBL VUJIČIĆ
i MARTA ŠEBEŠĆEN

Kolarčeva zadužbina
Ponedeljak, 9. oktobar 2006. u 20.00

министарство
културе републике србије

Beograd

MAĐARAC (iz zbirke Tihomira Vujičića)-narodna igra iz Pomaza, rodnog mesta čuvenog srpskog etnomuzikologa iz Mađarske Tihomira Vujičića

KUKUNJEŠĆE-poreklom rumunska melodija za igru koju su prihvatili i Srbi, a ansambl «Vujičić» izvodi varijantu iz Mohača («šokačka varijanta»)

ALAJ VOLIM ... -muzičko putovanje od melodije dodolske pesme, kojom se za vreme suše priziva kiša, do obrade melodije «Todore» - solo instrument: dvojnice, peva MARTA ŠEBEŠĆEN

OJ, JAVORE ..., DOĐI DIKO RANIJE ...
(iz sakupljačkog rada Bele Bartoka i Tihomira Vujičića)-peva MARTA ŠEBEŠĆEN

SVATOVAC IZ POMAZA-sakupio i zabeležio Tihomir Vujičić u svom rodnom Pomazu

ČAČAK-obrada poznate melodije iz Srbije

DRÁVA SZÉLÉN LAKOM («Pokraj Drave stanujem»)-melodije «čardaša» i «ugroša» iz mađarskog Podunavlja-blok mađarskih igara, peva MARTA ŠEBEŠĆEN

MAĐARSKE NARODNE PESME (iz sakupljačkog rada Bele Bartoka)-peva MARTA ŠEBEŠĆEN

SELJANČICA-blok srpskih kola iz sakupljačkog rada čuvenog mađarskog kompozitora Bele Bartoka čija se 125-godišnjica rođenja slavi ove godine (zabeleženo 1912. u Banatu)

STARO KOLO-sakupio i zabeležio pomoću fonografa Bela Bartok u Banatu (Banatski Monoštor) po sviranju Milana Markovića

ŠIROK DUNAV ...-mohački stil interpretacije-peva MARTA ŠEBEŠĆEN

DA JE VIŠNJA K'O TREŠNJA ... (iz zbirke Tihomira Vujičića)
-poznata pesma iz Pomaza, blizu Budimpešte-peva MARTA ŠEBEŠĆEN

MOHAČKE CIGANSKE (ROMSKE) MELODIJE I IGRE-In memoriam Janika Balaž, romski stil interpretacije

BRZANKA, VLAŠKO KOLO-solo frula, sakupio prof. Dragoslav Dević u Velikoj Jasikovi (Timok, 1997)

RASTANAK-Za mir među narodima i ljudima!-Poznata melodija Nizamskog rastanka (obrada ansambla Vujičić)
TAMBURAŠKO KOLO-improvizacija na tamburi samici

MALO KOLO-zabeležio pomoću fonografa Bela Bartok po sviranju Mihajla Skitovića. Učestvuju sa snimka Mihajlo Skitović na violini (fonograf, 1912) i Karolj Đeri na fonoviolini / strohviolini (2004)

ŠIROKO JE LIŠĆE BOROVO-In memoriam Karolj Đeri (1955-2006), dugogodišnjem članu Ansambla Vujičić-melodiju zabeležio Tihomir Vujičić u Sečuju (Mađarska, 1959)

ADANA ORO i ČARLAMA-makedonska i srpska melodija za igru

MARICE KOLO (iz zbirke Tihomira Vujičića)-pesma iz Podravine gde je poznati srpski etnomuzikolog iz Mađarske tokom 1950-ih godina obavio najobimniji sakupljački rad-peva MARTA ŠEBEŠĆEN

Ansambl Vujičić je najpoznatiji izvođač srpske i južnoslovenske izvorne narodne muzike u Mađarskoj. Nastao je 1974. u selu Pomazu, blizu Budimpešte i Sentandreje, koje je već vekovima nastanjeno srpskim življem. Cilj muzički obrazovanih mladića, članova ansambla, bio je negovanje srpske narodne muzičke tradicije u Sentandreji i okolini (sela Pomaz, Kalaz, Čobanac). Svojim uzorom su smatrali sakupljački rad srpskog etnomuzikologa i kompozitora iz Mađarske Tihomira Vujičića (1929–1975) koji je rođen u Pomazu. Kasnije se okreću sakupljanju šokačke, hrvatske narodne muzike u Podunavlju i na jugu Mađarske (Mohač i okolina). Svesno prihvaćen program ansambla postaju obrada, prikazivanje i izvođenje raznolike izvorne muzičke kulture ovog podneblja. Pri obradi sakupljenih melodija rukovode se безусловnim poštovanjem izvornosti. Njihov repertoar – nastao na arhaičnim tradicijama – vremenom postaje visoko cenjena koncertna muzika kako u Mađarskoj, tako i u Evropi, pa čak i na udaljenim kontinentima.

Prilikom 25. godišnjice osnivanja, tadašnji mađarski predsednik republike, poznati pisac Arpad Genc je pozdravio ansambl rečima: „Ako postoji ansambl čije ime nas podseća na najeminentnije vrednosti južnoslovenske kulture, to su Vujičići. Znamo da su članovi ansambla istraživači izvornog srpsko-hrvatskog folklor, izvođači južnoslovenske narodne muzike svetskog glasa...”.

Kritičar časopisa *Mađar naranč* Laslo Marton Tavalodo je zabeležio 1997: “Ansambl Vujičić za srpsku i hrvatsku narodnu muziku znači što i ansambl Mužikaš za mađarsku – a oba su osnovana 1974. Sve znaju o svojim instrumentima, proputovali su ceo svet itd, itd... Vujičići su ansambl identiteta: nepromenjen sastav, nepromenjen zvuk i čuvanje tradicija u znaku arhaičnog izvođenja. U većini obrađenih melodija za mene je previše lakoće i lepote, međutim manje arhaično izvođenje temperamentnog *Adana ora* ili *Nizamskog rastanka*, koji nam usled gorčine jugoslovenskog rata steže grlo, navode me da skinem svoj šešir ili šta više – da se do zemlje poklonim.”

Po osnivanju, ansambl prvo funkcioniše kao muzička pratnja lokalnoj srpskoj folklornoj grupi. Posle tragične smrti Tihomira Vujičića u avionskoj nesreći kod Damaska, ansambl uzima njegovo ime. Uskoro, 1976/77. godine, postaju poznati u celoj Mađarskoj pošto pobeđuju na televizijskom takmičenju umetnika amatera *Ki mit tud? (Ko šta zna?)*. Od samog početka se uključuju u tzv. *Pokret plesačnica* u okviru kojeg se omladina u studentskim klubovima zabavljala, igrala ne samo na mađarsku, nego i na sve popularniju srpsku, “južnoslovensku” i grčku narodnu muziku. Redovno nastupaju u klubu Ekonomskog fakulteta, u klubu u ulici Kiniži, kao i u klubu Kašak u Budimpešti. Prvu svoju LP ploču *Vujičići* objavljuju 1981. Ona je proglašena albumom godine i prodana u Mađarskoj u – za taj žanr i za to vreme – basnoslovnih 50 hiljada primeraka. U prvoj polovini 80-ih dva puta po pola godine provode u Kuvajtu svirajući u hotelu Šeraton. Sa ansamblom često nastupaju najeminentniji pevači narodnih pesama u Mađarskoj pevajući, naravno, na srpskom. Među njima se ističe najveća mađarska zvezda etno-muzike Marta Šebešćen, koja je stekla svetski glas vokalnim nastupom u filmu *Engleski pacijent*. Od sredine 90-ih ansambl često nastupa sa jednim od začetnika svetske etno muzike, oksitanskim muzičarom Mišelom Montanarom iz Francuske, sa kojim čine zajednički sastav *Vents d’Est (Istočni vetrovi)*, pa su od tada stalni gosti folklornih festivala u Francuskoj i Španiji. Koncert povodom 25. godišnjice postojanja priređuju u najvećoj budimpeštanskoj koncertnoj dvorani Muzičke akademije *Franc List*, čime izvornu narodnu muziku uvode u hram klasične muzike u glavnom gradu Mađarske. Poslednje godine drugog milenijuma ansambl dobija odlikovanje mađarske vlade *Za nacionalne i etničke*

manjine u Mađarskoj. Prošle godine ansambl objavljuje izuzetan muzički CD sa multimedijalnim dodatkom. Na disku se nalaze prečišćeni gramofonski snimci srpske narodne muzike koju je 1912. sakupio najveći mađarski kompozitor Bela Bartok u Banatu, naravno uz snimke istih melodija u savremenom aranžmanu i izvođenju ansambla. Tridesetogodišnji koncert ansambla je priređen aprila prošle godine u novoj Nacionalnoj koncertnoj dvorani u Budimpešti, koja se smatra pravim čudom akustike.

Članovi ansambla su: **Mihalj Borbelj**, profesor džez muzike na Muzičkoj akademiji *Franc List* – saksofon, klarinet, frula, okarina, dvojnica, brač; **Miroslav Brcan**, horovođa srpskog pravoslavnog pevačkog društva *Javor* iz Sentandreje – celotambura, brač, vokal; **Gabor Eredič**, direktor Muzičke škole u Kalazu, šef ansambla – bas-prim tambura, harmonika, vokal; **Kalman Eredič** – kontrabas, tarabuka; **Ferenc Sendredi**, profesor tambure u Muzičkoj školi u Kalazu – prim-tambura, brač, samica, **Aron Eredič**, prim-tambura i **Benjamin Eredič**, frula.

Diskografija: *Ansambl Vujičić* (LP, 1981), *Srpska i hrvatska narodna muzika* (LP, 1988, CD 1997), *Samo sviraj* (CD, 1997), *Vujičić 25* (snimak koncerta, CD, 1999), *Južnoslovenska narodna muzika* (CD, 2000), *Podravina* (CD, 2001), *Oj, stari...* (CD, 2001), *Hrvatska muzička tradicija u Mađarskoj I, II* (CD, 2001, 2004), *Sentandrejska slava* (Hor Javor iz Sentandreje, svečana liturgija, dupli CD, 2002), *Srpska muzička tradicija u Mađarskoj I – Zapisi Bele Bartoka iz 1912* (CD sa multimedijalnim dodatkom, 2004). Ansambl je učestvovao na diskovima *Vents d'Est* i drugih sastava.

Marta Šebešćen (1957) zavolela je muziku od najranijeg detinjstva zahvaljujući svojoj majci, muzičkom pedagogu i bivšoj učenici Zoltana Kodaja. Martu Šebešćen je posebno fascinirao svet narodnih pesama čijim izvođenjem je već kao devojčica skrenula na sebe pažnju javnosti. Ona je danas umetnik svetskog glasa koji nastupa u najslavnijim koncertnim dvoranama širom sveta.

Marta Šebešćen spada među malobrojne umetnike-izvođače koji, bez izmena originala, predstavljaju tradicionalnu kulturu Mađarske u domovini i svetu, oživljavajući gotovo zaboravljenu narodnu muzičku tradiciju koju su beležili

Bartok i Zoltan Kodaj. Njen talenat, dobro školovan glas i očaravajuća ličnost čine je jedinstvenom pojavom na mađarskoj i svetskoj muzičkoj sceni.

Nosilac je svih nagrada koje jedan umetnik može primiti u Mađarskoj: *Pevačica godine* (1984), Nagrada *Franc List* (1991), *Košutova nagrada* (1999), Nagrada *Prima primissima* (2003), *Krst časti Republike Mađarske* srednjeg stepena (2005). U Italiji su joj dodeljene *Diploma alla Cariera* i Nagrada *Chinciano Felini*. Za delatnost na polju popularizacije bugarske kulture dobila je odlikovanje bugarskog Ministarstva kulture.

Pevala je u filmu *Engleski pacijent*, koji je poneo devet Oskara (uključujući Oskara za muziku) i učestvovala na albumu projekta *Deep Forest*, koji je osvojio nagradu *Grammy*.

Marta Šebešćen je pevala i pred japanskim carom, a i španski kralj i engleski vladar su upoznali mađarske narodne pesme putem njenog glasa. Ona je pravi ambasador kulture Mađarske.

Pored mađarske muzičke tradicije, Marta Šebešćen se veoma uspešno bavi i izvođenjem narodnih pesama drugih naroda, pre svega bugarskog i srpskog. Od samih početaka tzv. "pokreta narodnih plesačnica" u Budimpešti (1970) ona nastupa i sa Ansablom Vujičić izvodi tradicionalne narodne pesme Srba i drugih južnoslovenskih naroda u Mađarskoj, koje je sakupio srpski etnomuzikolog iz Mađarske Tihomir Vujičić.

Spisak važnijih odlikovanja i nagrada Marte Šebešćen:

1974 – Mladi majstor narodne umetnosti

1984 – Pevačica godine za ulogu u rok-operi *Kralj Ištván*

1988 – Nivo-nagrada za mađarsku kulturu

1988 – Nominacija za Oskara zajedno sa ansablom *Mužikaš* za najbolju filmsku muziku u filmu Koste Gavraša *Mjuzikboks*

1991 – Nagrada *Franc List*

1993 – Emertonova nagrada

1994 – Krst oficirske časti Republike Mađarske

1996 – Gremijeva nagrada u kategoriji svetske muzike (*Deep Forest*, album *La Bohème*)

1996 – Nagrada *Zlatna žirafa* koju dodeljuju mađarske diskografske kuće

1997 – Emertonova nagrada, *Pevačica godine* u kategoriji narodnih pesama

1988 – Međunarodna *Interlira* nagrada

1998 – Nagrada *Janoš Deri*

1998 – Oskar za filmsku muziku i muzički motiv u filmu *Engleski pacijent*

1999 – *Košutova nagrada*, zajedno sa ansablom *Mužikaš*

1999 – Nagrada *Za Budimpeštu* za zasluge u svetskom promovisanju mađarske narodne muzike

- 2000 – Nagrada za mađarsku kulturu, zajedno sa ansamblom *Mužikaš*
- 2000 – Nagrada za mađarsko kulturno nasleđe, zajedno sa ansamblom *Mužikaš*
- 2003 – Nagrada *Prima primissima* u kategoriji narodne umetnosti
- 2004 – Italijanska nagrada *Diploma alla Cariera (ISFOA)* za uspešnu životnu karijeru u oblasti kulture
- 2004 – Počasni građanin opštine Prvog kvarta Budimpešte
- 2004 – Italijanska nagrada za međunarodni uspeh – *Premio Chinciano Felini*
- 2005 – Odlikovanje bugarskog ministarstva za kulturu za propagiranje bugarske kulture
- 2005 – Krst časti Republike Mađarske – srednji stepen
- 2005 – Viteški krst Republike Italije

Srpski etnomuzikolog i kompozitor iz Mađarske **Tihomir Vujičić** (Pomaz, 1929 – okolina Damaska, 1975) potiče iz srpske svešteničke porodice. Otac Dušan je bio dugogodišnji episkopski vikar Budimske eparhije i budimpeštanski prota, a brat Stojan Vujičić (1933-2002) poznati srpski književnik, prevodilac i književni posrednik. Obdaren svestranim talentom, Tihomir Vujičić je bio i vrstan izvođač na brojnim instrumentima. Polazeći stopama Bele Bartoka, svojim pozivom je smatrao komparativna etnomuzikološka istraživanja. Njegov profesor etnomuzikologije na Akademiji, čuveni kompozitor Zoltan Kodalj, oslobađa ga studiranja tog predmeta rekavši: «Vi već sve znate što bih vas ja mogao naučiti».

Tihomir Vujičić je bio najveći sakupljač srpskog i južnoslovenskog muzičkog blaga u Mađarskoj. Pored toga, bio je i boem, emblematska ličnost umetničkih krugova u Budimpešti, zatim plodan autor filmske muzike i glumac u jednom broju poznatih mađarskih filmova... U svojim delima vešto je spajao elemente izvorne narodne i moderne muzike. U njegovoj ostavštini se nalazi 137 kompozicija filmske muzike, jedna nedovršena opera i koncert za klavir, zbirka izvornih narodnih melodija koja je bogatija od ostavštine Zoltana Kodalja, obrade narodnih melodija za scensku igru, itd. Prvu štampanu zbirku narodnih pesama pod nazivom *Naše pesme* objavio je 1959, a rezultati njegovog sakupljačkog rada su publikovani posthumno pod naslovom *Muzičke tradicije Južnih Slovena u Mađarskoj* (1978). Poginuo je u avionskoj nesreći.

Petar Lastić